

**GSJ JOURNALS SERIE A: ADVANCEMENTS IN TOURISM,
RECREATION AND SPORT SCIENCES**

Number: 1, Issue: 1, p. 22-33, 2018

**TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN SEKTÖRDE ÇALIŞMA
NİYETLERİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK, PROFESYONEL
VE KİŞİSEL GELİŞİM DÜZEYLERİNDE YARATTIĞI
FARKLILIKLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**A STUDY ON HOW UNDERGRADUATE TOURISM STUDENTS'
INTENTION TO WORK IN TOURISM INDUSTRY DIFFERENTIATE
THEIR ACADEMIC, PROFESSIONAL AND PERSONAL DEVELOPMENT**

Onur ÇAKIR¹

Betül CAN²

(Received 20.06.2018 Published 25.07.2018)

Özet

Bu çalışma turizm öğrencilerinin akademik, profesyonel ve kişisel gelişim düzeylerini incelemek ve bu gelişim düzeylerinin öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerine göre nasıl farklılaştığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, Kırklareli Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde kaydı bulunan 170 öğrenci üzerinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi, Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yön ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Sonuçlar turizm sektöründe çalışma niyeti olan öğrencilerin her üç boyutta da anlamlı düzeyde yüksek gelişim puanları elde ettiklerini göstermiştir. Bu durum gelecekte turizm sektöründe çalışmaya istekli olan öğrencilerin daha iyi eğitilebileceklerini göstermektedir. Başka bir deyişle turizm fakültelerinin öğrencilerini sektördeki kariyer imkânları hakkında bilgilendirmeye odaklanması ve öğrencilerin turizm sektöründe kariyerlerine devam etmelerini cesaretlendirmeleriyle; sundukları eğitimden öğrencilerin akademik, profesyonel ve kişisel gelişimleri bağlamında daha iyi sonuçlar elde edebilmeleri mümkün olacaktır.

Anahtar sözcükler: Turizm Eğitimi, Öğrenciler, Çalışma Niyeti, Profesyonel Gelişim, Akademik Gelişim, Kişisel Gelişim

¹ Kırklareli University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, ocakir@klu.edu.tr

² Kırklareli University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, betus.can@hotmail.com

Çakır, O. & Can, B. (2018) A Study on How Undergraduate Tourism Students' Intention to Work in Tourism Industry Differentiate Their Academic, Professional and Personal Development. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 1(1): 22-33.

Abstract

This study aims to investigate the level of academic, professional and personal development of tourism students, and if/how students' intentions to work in tourism industry differentiate their development levels. For this purpose, 170 students enrolled in Kırklareli University Faculty of Tourism was surveyed. Data obtained from the surveys were analysed by using Explanatory Factor Analysis, Independent Sample T Test, and One-Way ANOVA. Results revealed that the students who intended to work in tourism industry had significantly higher development scores in all three aspects. This situation suggests that students who want to work in tourism industry in the future, would be better educated. In other words, tourism faculties should focus on informing students about the career opportunities in tourism sector and encourage them to pursue a career in tourism industry so they can get better results from their education academically, professionally, and personally.

Keywords: Tourism Education, Students, Intention to work, Professional Development, Academic Development, Personal Development

1. GİRİŞ

Turizm sektörünün kaynaklarını oluşturan turistik tesislerde hizmetin tüketiciye sunumu doğrudan iş görenler tarafından gerçekleştirilmekte ve bu da turistik tüketici ile iş görenlerin sürekli yüz yüze iletişim içinde olmalarını gerektirmektedir (Mayaka ve Akama, 2007). Turistik hizmetlerin bu özelliklerinden dolayı müşteri memnuniyeti, müşteri bağlılığı ve hizmet kalitesi konusunda iş görenin tutumları, davranışları ve performansı en etkili faktörler haline gelmiştir (Baum, 2007). Bu doğrultuda; sektörde istihdam edilecek olan kişilerin turizm alanında hizmet sunabilecek niteliklere sahip olması gerekmektedir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise ancak kaliteli turizm eğitimi ile mümkün olmaktadır (Aymanıkuy & Aymanıkuy, 2013). Nitekim turizmde rekabette üstünlük sağlamak isteyen ülkelerde, turizm eğitimi veren okullar açılmakta, sayıları gün geçtikçe de artmaktadır. Bu eğitimler ise genellikle teorik ve uygulama dersleri ile birlikte stajlarla sektör deneyimi sağlanarak gerçekleştirilmektedir (Chang & Hsu, 2012)

İletişim ve ulaştırma teknolojilerindeki ağların gelişerek tüm dünya destinasyonlarının birbirleriyle rekabet halinde olduğu günümüzde, Türkiye'nin diğer destinasyonlara karşı rekabet avantajı sağlayacak, iyi bir turizm eğitimi almış nitelikli personel ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Ülkemizde turizm sektörünün gelişimine paralel olarak gerek özel sektör ve dernekler yoluyla gerekse devlet yatırımlarıyla çeşitli seviyelerde turizm eğitimi kurumları açılmış ve böylelikle gelişmekte olan turizm sektörüne çalışan ve yöneticiler yetiştirilmeye başlanmıştır (Ünlüönen & Boylu, 2005). Sektörün üst ve orta düzey yönetici ve akademik çalışma ihtiyacının karşılanması açısından ise en önemli aktörler üniversiteler olmuştur (Lo, 2005). Günümüzde ülkemize yönelik giderek artan turizm talebine karşılayacak nitelikli turizm arzını oluşturup sunabilecek nitelikli iş gücü yetiştirilmesi amacıyla üniversite düzeyinde eğitim veren pek çok okul açılmıştır. Ancak açılan okul sayısına karşılık turizm eğitimi almış nitelikli iş gücü eksikliği turizm sektöründe halen en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Aymanıkuy & Aymanıkuy, 2013). Bunun nedeni olarak ise turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründe çalışma niyetlerinin olmaması ve sektöre yönelik olumsuz tutumlara sahip olmaları gösterilmektedir. Nitekim yapılan araştırmalarda Türkiye'de turizm sektöründe çalışanların %74,8'inin örgün bir turizm eğitimi almadığı (Duman; Tepeci & Unur, 2006) ve lisans eğitimi alan turizm öğrencilerinin gelecekteki turizm sektöründe görmedikleri ve kariyerleri ile ilgili gelecek kaygısı yaşadıklarını göstermektedir (Orhan, 2015). 1985 yılında Hacıoğlu'nun yaptığı çalışmada turizm eğitimi almış kişilerin sadece %6'sının sektörde istihdam edildiği görülürken, 1991'de Ağaoğlu tarafından yapılan araştırmada turizm eğitimi almış personelin sektördeki istihdam oranının %22,3 olduğu görülmektedir. Güzel vd. (2014) tarafından yapılan daha güncel bir çalışmada ise üniversite düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin %48'inin mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmak istemedikleri ya da kararsız oldukları görülmektedir. Avcı Kurt vd. (2012) Balıkesir Üniversitesi turizm lisans öğrencileri üzerine yaptıkları bir araştırmada ise mezun öğrencilerin %69'unun başka sektörlerde istihdam çalıştıklarını tespit etmişlerdir.

Turizm eğitimi almış kişilerin sektörde çalışmaya karşı olumsuz algılara sahip olmalarının ve sektörde çalışma niyetlerinin düşük olmasının nedenleri üzerine alanyazında birçok araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda turizm eğitimi almış nitelikli personelin düşük ücretler, mevsimsellik, ağır ve uzun çalışma saatleri, turizm sektöründeki işlerin sosyal statüsünün düşük olması, iş güvencesinin bulunmaması, eğitimsiz işgörenlerin ve yöneticilerin çoğunlukta olması vb. nedenlerle turizm sektöründe çalışmak istemediğini ve sektörden uzaklaştığını belirten birçok çalışmaya rastlanmaktadır (Kuşluyan ve Kuşluyan, 2000; Roney & Öztin, 2007; Öztürk & Pelit, 2008; Jiang & Tribe, 2009; Richardson & Butler, 2012; Üzümcü vd. 2015; Türker vd. 2016; Koşker & Unur, 2017). Ancak alanyazında öğrencilerin sahip oldukları bu olumsuz algı, tutum ve niyetlerin aldıkları eğitimde ve kendilerini geliştirmeleri üzerinde nasıl bir etki yarattığına dair yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Ülkemizde lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi genellikle sınıfta verilen teorik dersler, uygulama dersleri ve ilgili alandaki iş pratiklerinin işyerlerinde deneyimlenmesini içeren bir eğitim programı aracılığıyla sunulmaktadır. Birçok turizm lisans programında öğrencilerin, eğitim kurumlarının ve işletmelerin iş birliğinde gerçekleştiren bir eğitim modelinin olduğu görülmektedir. Yabancı literatürde Ortaklaşa Eğitim (Cooperative Education) olarak adlandırılan bu uygulamalarla öğrencilerin gerek akademik gerek profesyonel gerekse kişisel anlamda geliştirilmesi ve sektöre hazır hale getirilmesi amaçlanmaktadır (Lee, 2006). Alt kademe eğitimlerde öğrencilerin daha çok pratik ve kişisel gelişimlerine odaklanılırken, lisans düzeyindeki turizm eğitiminde ise öğrencilerin profesyonel ve kişisel gelişimlerinin yanı sıra akademik gelişim boyutu da önem kazanmaktadır. Akademik gelişim bağlamında öğrencilerin öğrendikleri teorik bilgileri işyeri uygulamalarıyla bütünleştirme becerilerinin kazanmaları, uzmanlaşacağı alanı belirleyip seçmeli dersler ve staj dönemlerinde kariyer yollarını netleştirmeleri, seçtiği kariyer alanında kendini bağımsız olarak geliştirecek akademik bir motivasyon kazanmaları ve sektörde kullanılan/kullanılabilecek yeni teknik ve teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmaları beklenir (NCCE, 2006).

Lisans düzeyinde turizm eğitiminin odaklandığı ikinci nokta öğrencilerin profesyonel anlamda gelişmelerinin sağlanmasıdır. Temel olarak turizm eğitimi öğrencilerin profesyonel anlamda gelişmesinde sektörde çalışma yetkinliği kazanması ve sektör tarafından aranılan becerilerle donatılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunun yanı sıra eğitimi boyunca gerek seminerler, paneller, konferanslar veya konuk konuşmacılar aracılığıyla gerekse sektörel ortak gerçekleştirilen staj, işyeri eğitimi ve uygulama derslerinde öğrenciler sektör profesyonelleriyle bağlantılar kurmak, networklerini geliştirmek ve mezuniyet sonrasında istihdam fırsatları yakalamak adına sayısız fırsatlara sahiptirler. Böylece hem sektördeki aranan nitelikleri hem de işletmelerde hâkim olan iş kültürünü ve kariyer imkânlarını daha mezun olmadan öğrenme olanağına kavuşmuş olmaktadır (NCCE, 2006).

Turizm eğitiminin son çıktısı ise öğrencilerin kişisel gelişim düzeylerine ilişkindir. Bu noktada lisans düzeyinde turizm eğitiminin öğrencilerin kendi güçlü ve

zayıf yanlarını tespit etmelerini, profesyonel ve kişisel olarak olgunlaşmalarının sağlanması, iletişim becerilerini geliştirmesi, üretken ve sorumlu bir vatandaş olmanın önemini kavraması ve hayat boyunca kendisini geliştirmesini sağlayacak öğrenme becerilerine sahip olmasını hedefler. Böylece öğrenciler hem kişisel hem profesyonel hem de akademik anlamda kendilerini geliştirmiş olurlar (NCCE, 2006).

Eğitim sisteminin bu şekilde kurgulanmasına karşın öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerinin düşük olduğu ve mezuniyetten sonra sektörde çalışan mezun öğrenci sayılarının oldukça düşük olduğu görülmektedir (Köşker ve Unur, 2017). Bu durumun sebeplerinden biri olarak Türkiye’de öğrencilerin sektörde çalışmak isteyip istememesini dikkate almadan, aldığı puanlar neticesinde üniversite programlarına yerleştirilmesi gösterilebilir. Bu şekilde net bir kariyer planı olmadan, gerçekten istediği bölümlerde okumayan öğrencilerin, eğitim programı ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun, istenilen akademik, profesyonel veya kişisel gelişimi göstermesi beklenemez. Bu durum, lisans düzeyinde verilen turizm eğitiminin arzu edilen çıktılarla neticelenmesinde önemli bir engel olarak görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, turizm öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerinin lisans düzeyinde aldıkları turizm eğitiminden elde ettikleri çıktılar üzerinde anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde Kırklareli Üniversitesi lisans düzeyi turizm eğitim programları özelinde yapılması gerekenlere ilişkin çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

2. YÖNTEM

Nicel araştırma deseniyle tasarlanmış olan çalışmada veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerine ve sektörde çalışma niyetlerine ilişkin veriler yer alırken, ikinci bölümde Ortak Eğitim Ulusal Komisyonu (National Commission for Cooperative Education) tarafından tanımlanan eğitim çıktılarından uyarlanan 3 boyut 17 maddeden oluşan ölçekten yararlanılmıştır (NCCE, 2006). Oluşturulan anket formu kolayda örnekleme yöntemi ile çalışmaya dâhil edilen Kırklareli Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinden toplam 170 öğrenciyi doldurtulmuştur. Elde edilen veriler üzerinde öncelikle tanımlayıcı istatistikler hesaplanmış, yapı geçerliliğinin test edilmesi için faktör analizi gerçekleştirilmiş, güvenilirlik için cronbach alpha değerleri hesaplanmış, öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerinin akademik, profesyonel ve kişisel gelişimlerinde yarattığı farklılığın tespit edilmesi için ise bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan 170 öğrenciden 93 (%54,7)’ü kadın, 77 (45,3)’si erkeklerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 49 (28,82%)’u 18-20 yaş, 87 (51,18%)’si 21-23 yaş, 34 (20%)’ü ise 24 yaş ve üzeridir. Öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerine bakıldığında 127 (74,74%)’si evet, 43 (25,29%)’ü hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerin 25 (15,29%)’i 1. Sınıf, 47 (%27,65)’si 2.sınıf, 45 (%26,47)’i 3.sınıf, 52 (30,59)’si ise 4.sınıftır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Demografik Özellikler

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	93	54,7
Erkek	77	45,3
Toplam	170	100
Yaş		
18-20	49	28,82
21-23	87	51,18
24 ve üstü	34	20,00
Toplam	170	100
Eğitim Yılı		
1.Sınıf	26	15,29
2.Sınıf	47	27,65
3.Sınıf	45	26,47
4.Sınıf	52	30,59
Toplam	170	100
Turizm Sektöründe Çalışma Niyeti		
Evet	127	74,71
Hayır	43	25,29
Toplam	170	100

Öğrencilerin akademik gelişim düzeylerini ölçmek için NCCE tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda geliştirilen 17 maddelik ölçeğin güvenilirliği ve geçerliğinin test edilmesi amacıyla veri seti üzerinde temel bileşenler analizi ve Varimax rotasyonu ile açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. İlk olarak veri setinin faktör analizine uygunluğunun test edilmesi için Bartlett Küresellik Testi ve Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Uygunluğu (KMO) testleri gerçekleştirilmiştir (Tablo 2).

Bartlett ($p=0,000$) ve KMO değerleri ($0,837$) veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. AFA sonucunda ise yapı geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörler araştırmada profesyonel gelişim, akademik gelişim ve kişisel gelişim boyutları olarak adlandırılmıştır. Öğrencilerin aldıkları eğitim sonucunda gelişim düzeylerini açıklamada en yüksek katkıyı sunan faktör açıkladığı %21,92'lik varyans ile profesyonel gelişim boyutu olurken, bunu %21,10'ile akademik gelişim boyutu ve %13,49 ile kişisel gelişim boyutları takip etmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilen 3 faktörlü yapı toplamda öğrencilerin gelişim düzeylerinin %56,51'ini açıklamaktadır.

Ölçeğin ve faktörlerin güvenilirliklerinin test edilmesi için ise Cronbah Alpha değerleri incelenmiştir. Ölçeğin geneli için elde edilen Cronbach Alpha değerinin $0,90$ 'dan büyük olması ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Açımlyıcı Faktör Analizi Bulguları

Faktörler ve İfadeler	Faktör Yükleri			Açıklanan Varyans
	1	2	3	
Profesyonel Gelişim (Cronbach Alpha= 0,736)				21,92%
Kariyerimi nasıl yönetmem gerektiğini öğrendim.	0,814			
Yeni beceriler kazandım.	0,784			
Turizm sektöründe kullanabileceğim yetkinlikler kazandım.	0,784			
Turizm işletmelerindeki iş kültürünü anlamamı sağladı.	0,736			
Turizm sektöründen profesyonellerle bağlantılar kurabildim.	0,692			
Kariyer hedeflerimi net bir şekilde ortaya koymamı sağladı.	0,639			
Mezuniyet sonrasında işe girebileceğim istihdam fırsatları kazandım.	0,637			
Akademik Gelişim (Cronbach Alpha= 0,863)				21,10%
Uzmanlaşacağım alanı netleştirme fırsatım oldu.		0,834		
Öğrendiğim teorik bilgileri turizm işletmelerindeki uygulamalarla bütünleştirebilmemi sağladı.		0,809		
Turizm sektöründe kendimi geliştirmek istediğim alanda akademik bir motivasyon kazandırdı.		0,796		
Sektörde kullanılan yeni teknolojilere ilişkin bilgi sahibi oldum.		0,557		
Kişisel Gelişim (Cronbach Alpha= 0,850)				13,49%
Kişilerarası iletişim becerilerimi geliştirdim.			0,834	
Güçlü ve zayıf yanlarımı keşfettim.			0,822	
Üretken ve sorumlu bir vatandaş oldum.			0,800	
Hayat boyu kendimi geliştirmemi sağlayacak öğrenme becerileri kazandım.			0,753	
Profesyonel ve psikolojik olarak olgunlaştım.			0,740	
Finansal özgürlüğümü kazandım.			0,679	

* Toplam Açıklanan Varyans= %56,51; Cronbach Alpha=0,923; Bartlett=0,000; KMO= 0,837

Turizm fakültesi öğrencilerinin lisans düzeyinde aldığı turizm eğitimi neticesinde elde ettikleri akademik (ort=3,48), profesyonel (ort=3,59) ve kişisel gelişim (ort=3,65) düzeyleri incelediğinde, öğrencilerin ortalama bir gelişim gösterdikleri görülmektedir (Tablo 3).

Akademik gelişim faktörü altındaki maddeler incelendiğinde lisans düzeyindeki turizm eğitiminin öğrencilerin akademik gelişimleri bağlamında en çok turizm sektöründe kendilerini geliştirmek istedikleri alanda akademik olarak geliştirmek için motivasyon kazandırdığı (ort=3,68) ve bunu sırasıyla uzmanlaşacağı alanı netleştirme fırsatı sağlama, sektörde kullanılan yeni teknolojilere ilişkin bilgi sahibi olma ve teorik bilgileri turizm işletmelerindeki uygulamalarla birleştirebilme becerisi kazanmanın takip ettiği görülmektedir. Profesyonel gelişim boyutunda ise en yüksek puanı alan maddenin yeni beceriler kazandırma maddesi olduğu ve bunu sırasıyla profesyonellerle

bağlantılar kurma, yetkinlik kazanma, kariyer hedeflerini netleştirme, turizm işletmelerindeki kültürü anlama, kariyerlerini nasıl yönetmeleri gerektiğini öğrenme ve mezuniyet sonrası istihdam fırsatları kazanma boyutlarının izlediği tespit edilmiştir. Kişisel kazanımlar boyutunda ise en yüksek puanı kişilerarası iletişim becerilerimi geliştirdim ifadesi alırken bunu sırasıyla hayat boyu öğrenme becerileri kazanma, üretken ve sorumlu bir vatandaş olma bilinci kazanma, profesyonel ve psikolojik olarak olgunlaşma, güçlü ve zayıf yanlarını keşfetme ve finansal özgürlüklerini elde etme ifadeleri takip etmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Akademik Gelişimlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	N	\bar{x}	Std. Sapma
Akademik Gelişim Düzeyi	170	3,48	1,07
1. Öğrendiğim teorik bilgileri turizm işletmelerindeki uygulamalarla bütünleştirebilmemi sağladı.	169	3,32	1,12
2. Uzmanlaşacağım alanı netleştirme fırsatım oldu.	170	3,54	0,98
3. Turizm sektöründe kendimi geliştirmek istediğim alanda akademik bir motivasyon kazandım.	170	3,68	1,03
4. Sektörde kullanılan yeni teknolojilere ilişkin bilgi sahibi oldum.	170	3,36	1,16
Profesyonel Gelişim Düzeyi	170	3,59	1,05
5. Kariyer hedeflerimi net bir şekilde ortaya koymamı sağladı.	170	3,56	1,00
6. Turizm işletmelerindeki iş kültürünü anlamamı sağladı.	170	3,56	0,97
7. Turizm sektöründe kullanabileceğim yetkinlikler kazandım.	170	3,62	1,00
8. Yeni beceriler kazandım.	170	3,68	1,02
9. Kariyerimi nasıl yönetmem gerektiğini öğrendim.	170	3,55	1,13
10. Turizm sektöründen profesyonellerle bağlantılar kurabildim.	170	3,62	1,06
11. Mezuniyet sonrasında işe girebileceğim istihdam fırsatları kazandım.	168	3,51	1,17
Kişisel Gelişim Düzeyi	170	3,65	1,14
12. Profesyonel ve psikolojik olarak olgunlaştım.	170	3,64	1,14
13. Güçlü ve zayıf yanlarımı keşfettim.	170	3,59	1,14
14. Kişilerarası iletişim becerilerimi geliştirdim.	170	3,75	1,12
15. Finansal özgürlüğümü kazandım.	170	3,55	1,22
16. Üretken ve sorumlu bir vatandaş oldum.	170	3,66	1,09
17. Hayat boyu kendimi geliştirmemi sağlayacak öğrenme becerileri kazandım.	170	3,69	1,13

Öğrencilerin aldıkları turizm lisans eğitimi süreleri ile gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için ise Pearson korelasyonundan faydalanılmıştır (Tablo 4). Yapılan analizler öğrencilerin eğitim aldıkları süre arttıkça profesyonel ve kişisel gelişim anlamında pozitif yönlü düşük düzeyli bir artışın olduğunu göstermektedir. Bu durum eğitim süresine bağlı olarak öğrencilerin profesyonel ve kişisel gelişim düzeylerinin anlamlı bir biçimde arttığını göstermektedir. Akademik gelişim düzeyleri ile öğrencilerin almış oldukları eğitimin süresi arasında ise anlamlı bir korelasyona rastlanmamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Aldıkları Lisans Eğitimi Süresi ile Akademik, Profesyonel ve Kişisel Düzeyleri Arasındaki Pearson Korelasyonları

	1	2	3	4
<i>Alınan Lisans Düzeyi Turizm Eğitimi Süresi</i>	-			
<i>Akademik Gelişim</i>	,134	-		
<i>Profesyonel Gelişim</i>	,201**	,706**	-	
<i>Kişisel Gelişim</i>	,177*	,578**	,772**	-

Son olarak çalışmada öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerinin aldıkları turizm eğitimi neticesinde elde ettikleri akademik, profesyonel ve kişisel gelişim düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçları öğrencilerin gelecekte turizm sektöründe çalışma niyetlerinin olmasının her üç boyutta da gelişim düzeylerinde anlamlı farklar yarattığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin akademik gelişimleri açısından değerlendirildiğinde sektörde çalışma niyeti olan öğrencilerin yaklaşık %10 düzeyinde daha fazla gelişim gösterdiklerini, profesyonel gelişim düzeylerinde bu oranın %11, kişisel gelişim düzeyinde ise %16 oranında daha fazla olduğu gözlenmektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Sektörde Çalışma Niyetlerine Göre Akademik, Profesyonel ve Kişisel Gelişim Düzeylerinin Farklılaşması - T testi ve Tanımlayıcı İstatistikler

	Turizm Sektöründe Çalışma Niyeti						Ort. Farklılıkları için %95 Güven Aralığı	t	df
	Evet			Hayır					
	\bar{x}	S.S.	n	\bar{x}	S.S.	n			
Akademik	3,56	0,77	127	3,24	0,85	43	0,044 -0,61	2,28*	168
Profesyonel	3,68	0,71	127	3,32	0,86	43	0,09 - 0,63	2,65*	168
Kişisel	3,79	0,79	127	3,26	1,00	43	0,23- 0,83	3,45*	168

* p < .05.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada turizm eğitiminin genelinde görülen bir sorun olan sektörde çalışma isteksizliğinin öğrencilerin aldıkları turizm eğitiminin gelişim düzeyleri üzerinde nasıl etki yarattığının ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu amaçla turizm eğitiminin öğrencileri geliştirme düzeylerini ölçmek amacıyla ABD’de bulunan NCCE (2006) kurumunun ortaya koyduğu eğitim hedefleri doğrultusunda 17 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçek öğrencilerin aldıkları lisans eğitimi sonucunda elde ettikleri akademik, profesyonel ve kişisel gelişim düzeylerini ölçmede gelecek çalışmalarda kullanılabilirliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçek olması nedeniyle alanyazına katkı sunmaktadır.

Geliştirilen ölçek ile toplanan verilerden elde edilen sonuçlar incelendiğinde tüm öğrencilerin orta düzeyli bir gelişim elde ettikleri görülmektedir. Aldıkları eğitim

süresinin artmasına bağlı olarak ise öğrencilerin profesyonel ve kişisel gelişim düzeylerinin anlamlı düzeyde arttığı tespit edilirken, akademik gelişim düzeylerinde ise anlamlı bir artış gözlenmemiştir. Turizm lisans programlarında öğrencilere sunulan dersler incelendiğinde ilk yılda temel ve teorik derslerin verildiği, daha sonraki yıllarda ise sektöre özgü mesleki derslerin yer alması turizm lisans eğitimi programlarının ilerleyen dönemlerde daha çok öğrencilerin profesyonel ve kişisel gelişimlerine odaklanılmasına, akademik gelişimlerinin ise ikinci planda kalmasıyla açıklanabilir. Morgan (2004) turizm eğitiminin mesleki ve akademik boyutlarını dengeli bir şekilde sunabilen bir turizm eğitimi programı yaratmak her açıdan nitelikli bir mezun üretebilmekte elzem olduğunu savunurken; mevcut eğitim programlarının sadece mesleki boyutunda yoğunlaşarak öğrencilerin büyük resmi görmesinde ve paydaşların isteklerini algılayıp yönetebilmesindeki etkinliklerini azalttığına dikkat çekmektedir. Avrupa'daki 1900'lü yılların başında açılmaya başlayan teknik eğitim veren okullardan temelini alan turizm eğitimi günümüzde belirli mesleki becerilerin kazandırılmasına yönelik dersler tarafından domine edilen bir yapıdadır (Çakır, 2014). Bu durum turizm eğitiminin pedagojik açıdan eleştirilmesine yol açmaktadır. Araştırmacılara göre turizm programları tasarlanırken daha çok öğrencilerin ve sektörün talepleri doğrultusunda programlar şekillendirilmekte ve lisans düzeyindeki turizmi eğitimi kapsamlı bir sertifikalar paketi haline dönüşmektedir (Inui vd., 2006).

Son olarak çalışmada öğrencilerin sektörde çalışma niyetlerinin gelişim düzeyleri açısından nasıl bir farklılık yarattığı üzerine odaklanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin gerek akademik gerek profesyonel gerekse kişisel gelişimlerinin sektörde çalışma niyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu durum, aldığı eğitim doğrultusunda bir turizm kariyeri hedefleyen ve mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışma isteği olan öğrencilerin aldıkları eğitime karşı daha duyarlı olması ile açıklanabilir. Verilen eğitim sonucunda öğrencilerin akademik, profesyonel ve kişisel anlamda daha nitelikli bir gelişim gösterebilmesi için eğitim kurumlarında turizm sektörüne yönelik kariyer danışmanlık hizmetlerinin verilmesinin ve öğrencilerin gelecekte turizm sektöründeki kariyer imkânları ve sektörün sağladığı kazanımlara ilişkin bilgilendirilerek sektörde çalışma niyetlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Avcıkurt, C., Deveci, B. & Türkmen, S. (2012). *Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİYO) mezunlarının turizm sektöründeki istihdam profili* içinde Turizm eğitimi konferans-workshop kitabı, ss.109-119, Turizm Eğitimi Konferansı, Ankara.
- Aymankuy, Y., & Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.

- Çakır, O. & Can, B. (2018) A Study on How Undergraduate Tourism Students' Intention to Work in Tourism Industry Differentiate Their Academic, Professional and Personal Development. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 1(1): 22-33.
- Baum, T., (2007). Human resources in tourism: Still waiting for change. *Tourism Management*, 28 (6), 1383-1399. doi: 10.1016/j.tourman.2007.04.005
- Chang, T. Y. & Hsu, J. M. (2010). Development framework for tourism and hospitality in higher vocational education in Taiwan. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education*, 9 (1), 101.
- Çakır, O. (2014). *İstanbul Üniversitesi İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü ve Lisansüstü Turizm Programlarının Kurumsal Tarihi*. Paper presented at the III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Fethiye.
- Duman, T., Tepeci, M. & Unur, K. (2006). Mersin'de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.
- Güzel, T., Akdağ, G., Güler, O. ve Şener, S. (2014). *Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizmde Kariyer Algılamaları: Çanakkale, Mersin ve Kıbrıs'ta Bir Araştırma*, 18 Nisan 2014, 3. Doğu Akdeniz Sempozyumu, ss:176-183, Mersin.
- Inui, Y., Wheeler, D., & Lankford, S. (2006). Rethinking tourism education: What should schools teach. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 5(2), 25-35.
- Jiang, B. & Tribe, J. (2009). 'Tourism jobs – short lived professions': Student attitudes towards tourism careers in China, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 8 (1), 4-19.
- Köşker, H., & Unur, K. (2017). Turizm Lisans Öğrencilerinin Turizm Sektöründe Çalışma Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 126-141.
- Kuşluyan, S., & Kuşluyan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21(3), 251-269.
- Lee, S. (2006). *A comparison of student perceptions of learning in their co-op and internship experiences and the classroom environment: A study of hospitality management students*. Doktora Tezi. University of Central Florida.
- Lo, A. (2005). The Past, Present, and Future of Hospitality and Tourism Higher Education in Hong Kong. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 5(1-2), 137-166. doi: 10.1300/J172v05n01_07
- Mayaka, M., & Akama, J. S. (2007). Systems approach to tourism training and education: The Kenyan case study. *Tourism Management*, 28, 298-306. doi:10.1016/j.tourman.2005.12.023

Çakır, O. & Can, B. (2018) A Study on How Undergraduate Tourism Students' Intention to Work in Tourism Industry Differentiate Their Academic, Professional and Personal Development. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 1(1): 22-33.

Morgan, M. (2004). From production line to drama school: higher education for the future of tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 16 (2), 91-99.

NCCE (National Commission for Cooperative Education) (2006). The cooperative education model. Retrieved from <http://www.co-op.edu/aboutcoop.htm>, (Erişim Tarihi: 05.06. 2018).

Orhan, A. (2015). Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algılarının çalışma niyetleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, Y. & Pelit, E. (2008). *Turizm alanında işletmecilik ve öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin kariyer tercihleri üzerine bir araştırma*, III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir: 353-360.

Richardson, S. & Butler, G. (2012). Attitudes of Malaysian tourism and hospitality students' towards a career in the industry, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 17 (3), 262-276.

Roney, S. A., & Oztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: A case study in Turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 6 (1), 4-17.

Türker, N., Uçar, M., & Ateş, M. A. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü algıları: Karabük üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 311-324.

Ünlüönen, K., ve Boylu, Y. (2005). Türkiye'de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (ESOSDER)*, 12, 11-32.

Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö. & Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin, mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balıkesir University Journal of Social Sciences Institute*, 18 (33).